# IL-GOVERNANZA EKONOMIKA

Din l-iskeda informattiva tispjega l-governanza ekonomika tal-UE – is-sistema tal-istituzzjonijiet u l-proċeduri stabbiliti biex jintlaħqu l-għanijiet tal-UE ta' progress ekonomiku u soċjali. Hija tiddeskrivi l-bażi legali u l-istorja tagħha, inkluż it-titjib li sar wara l-kriżi finanzjarja li bdiet fl-2008. Tagħti wkoll dettalji dwar l-involviment tal-Parlament Ewropew fl-iżvilupp u l-iskrutinju tiegħu.

## IL-BAŻI LEGALI

Il-bażi legali għall-governanza ekonomika tal-UE hija stabbilita f'dawn:

— l-Artikolu 3 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE);

— l-Artikoli 2 sa 5, 119 sa 144, u 282 sa 284 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE);

— il-Protokolli għat-TUE u t-TFUE: il-Protokoll Nru 12 dwar il-proċedura ta' żbilanċ eċċessiv, il-Protokoll Nru 13 dwar il-kriterji ta' konverġenza u l-Protokoll Nru 14 dwar il-Grupp tal-Euro.

## L-OBJETTIVI

Il-governanza ekonomika tal-UE, kif previst fid-dispożizzjonijiet rilevanti tat-Trattati tal-UE, għandha l-għan li tiżgura li l-politiki ekonomiċi, fiskali u baġitarji tal-Istati Membri jkunu kkoordinati b'mod li jappoġġja l-objettivi ekonomiċi u soċjali tal-Unjoni, u l-funzjonament tajjeb tal-Unjoni Ekonomika u Monetarja.

B'mod speċifiku, għandha l-għan li:

— tikseb it-tisħiħ u l-konverġenza tal-ekonomiji tal-Istati Membri u tistabbilixxi Unjoni Ekonomika u Monetarja (il-preambolu tat-TUE);

— tappoġġja l-iżvilupp sostenibbli tal-Unjoni mibni fuq tkabbir ekonomiku bbilanċjat u stabbiltà tal-prezzijiet, ekonomija soċjali tas-suq kompetittiva ħafna, livell massimu ta' impjieg u progress soċjali (l-Artikolu 3 tat-TUE);

— tiżgura l-koordinazzjoni mill-qrib tal-politiki ekonomiċi tal-Istati Membri (l-Artikoli 2, 5 u 119 tat-TFUE);

— tikkoordina l-politiki ekonomiċi permezz ta' rakkomandazzjonijiet ta' politika, inklużi linji gwida ġenerali għall-politika ekonomika u rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiżi (l-Artikolu 121 tat-TFUE);

— tipprevedi l-proċedura li għandha tiġi segwita fil-każ ta' defiċits eċċessivi tal-gvern (l-Artikolu 126 tat-TFUE);

— issaħħaħ il-koordinazzjoni u s-sorveljanza tad-dixxiplina baġitarja u l-politiki ekonomiċi għall-Istati Membri li l-munita tagħhom hija l-euro (l-Artikoli 136 sa 138 tat-TFUE);

— tiżgura li l-impjieg jirrikjedi li l-politiki dwar l-impjieg ikunu koordinati u konsistenti mal-politiki ekonomiċi definiti fil-linji gwida ġenerali għall-politiki ekonomiċi (l-Artikolu 146 tat-TFUE) (3.6.3).

## L-OQSMA SOĠĠETTI GĦALL-GOVERNANZA EKONOMIKA

Il-kriżi finanzjarja, fiskali u ekonomika li bdiet fl-2008 wriet li l-iżbilanċi finanzjarji, fiskali u makroekonomiċi huma strettament relatati ma' xulxin, mhux biss fil-fruntieri nazzjonali, iżda anke fil-livell tal-UE, u aktar minn hekk fost il-pajjiżi li jużaw l-euro bħala munita tagħhom (magħrufin bħala ż-żona tal-euro). Għalhekk, is-sistema ta' governanza ekonomika msaħħa tal-UE, li twaqqfet fl-2011, tkopri diversi oqsma ekonomiċi, inklużi l-politiki fiskali, il-kwistjonijiet makroekonomiċi, il-ġestjoni tal-kriżijiet, is-superviżjoni makrofinanzjarja u l-investimenti.

## IL-KISBIET

### A. Il-koordinazzjoni tal-politika ekonomika sal-2011

Sal-2011, il-koordinazzjoni tal-politika ekonomika kienet prinċipalment ibbażata fuq il-kunsens, mingħajr regoli infurzabbli legalment, ħlief fil-qafas tal-politika fiskali definit skont il-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir tal-UE (2.5.6). Il-kamp ta' applikazzjoni tal-koordinazzjoni ekonomika kien ġenerali, u setgħu jiġu implimentati forom differenti ta' kooperazzjoni, skont sa liema punt kien vinkolanti l-ftehim ta' kooperazzjoni involut. Żewġ eżempji ta' koordinazzjoni bħal din huma:

— il-koordinazzjoni bħala għodda għall-ġestjoni tal-kriżijiet, eż. it-twaqqif tal-Mekkaniżmu Ewropew ta' Stabbilizzazzjoni Finanzjarja f'Mejju 2010;

— id-delegazzjoni ta' politika, li permezz tagħha l-awtorità sħiħa fuq politika tista' tiġi ddelegata lil istituzzjoni waħda (eżempji jinkludu l-politika monetarja (2.5.3) u l-politika tal-kompetizzjoni (2.5.12), delegati lill-Bank Ċentrali Ewropew u lill-Kummissjoni rispettivament).

### B. Il-governanza ekonomika mill-2011

Il-kriżi finanzjarja u ekonomika ta' bejn l-2008 u l-2012 kixfet problemi fundamentali u xejriet insostenibbli f'bosta pajjiżi Ewropej, u għamlitha ċara li l-ekonomiji tal-UE jiddependu strettament minn xulxin. Biex jiġu indirizzati dawn il-problemi u tingħata spinta lit-tkabbir ekonomiku u lill-ħolqien tal-impjiegi fil-futur, għalhekk inħasset il-ħtieġa ta' koordinazzjoni akbar fil-politika ekonomika madwar l-UE. Għal dan il-għan, is-sistema ta' korpi u proċeduri għall-koordinazzjoni ekonomika stabbilita fl-UE ġiet riveduta u msaħħa – mill-2011, ġew adottati għadd ta' atti leġiżlattivi u ġew stabbiliti istituzzjonijiet u korpi tal-UE inkarigati mill-governanza ekonomika.

### C. Is-sorveljanza ekonomika u fiskali msaħħa, u l-koordinazzjoni tagħha fil-qafas tas-Semestru Ewropew

Il-qafas ta' governanza ekonomika msaħħaħ introduċa mudell ta' ħidma sinkronizzat ġdid – is-Semestru Ewropew – biex jiddiskuti u jikkoordina l-prijoritajiet ekonomiċi u baġitarji, sorveljanza aktar stretta tal-UE tal-politiki fiskali bħala parti mill-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir (2.5.6), jiżviluppa għodod ġodda biex jiġu indirizzati l-iżbilanċi

makroekonomiċi (2.5.7) u jfassal strumenti ġodda biex jiġu indirizzati l-Istati Membri f'diffikultà finanzjarja (2.5.8).

Is-Semestru Ewropew huwa ċiklu annwali li matulu l-politiki baġitarji, makroekonomiċi u strutturali tal-Istati Membri jiġu koordinati, sabiex l-Istati Membri jkunu jistgħu jqisu l-kunsiderazzjonijiet tal-UE fi stadju bikri tal-proċessi baġitarji nazzjonali tagħhom u f'aspetti oħra tat-tfassil tal-politiki ekonomiċi tagħhom. L-għan hu li jkun żgurat li l-politiki kollha jiġu analizzati u vvalutati flimkien, u li jiġu inklużi l-oqsma ta' politika li qabel ma kinux koperti sistematikament mis-sorveljanza ekonomika – bħall-iżbilanċi makroekonomiċi u kwistjonijiet finanzjarji. L-istadji ewlenin fis-Semestru Ewropew huma dawn li ġejjin:

— Fi tmiem il-ħarifa, il-Kummissjoni tippreżenta r-Rapport Makroekonomiku Ewropew u Rapport Konġunt dwar l-Impjiegi, li jistabbilixxu l-vulnerabbiltajiet u l-opportunitajiet tal-UE għas-sena li ġejja fl-oqsma tal-politika ekonomika, baġitarja u tax-xogħol. Il-Kummissjoni tipproponi rakkomandazzjonijiet speċifiċi għaż-żona tal-euro kollha kemm hi, li mbagħad jiġu diskussi mill-Kunsill tal-Unjoni Ewropea (il-Kunsill) u approvati fil-laqgħa tar-rebbiegħa tal-Kunsill Ewropew. Il-Kummissjoni tippubblika wkoll ir-Rapport dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija, li jidentifika l-Istati Membri li potenzjalment jista' jkollhom żbilanċi makroekonomiċi.

— Fi tmiem ir-rebbiegħa, il-Kummissjoni tivvaluta l-progress u l-konformità mal-indikaturi fiskali ewlenin, inkluża l-korrezzjoni ta' żbilanċi makroekonomiċi possibbli. Abbażi ta' dawk il-valutazzjonijiet, il-Kummissjoni tipproponi rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż, li mbagħad jiġu diskussi minn formazzjonijiet differenti tal-Kunsill. L-Istati Membri jippreżentaw ukoll ir-rapporti ta' progress annwali tagħhom dwar l-implimentazzjoni ta' pjanijiet fiskali-strutturali pluriennali speċifiċi għall-pajjiż, li flimkien mad-data tal-eżitu għas-sena preċedenti jinfurmaw il-valutazzjoni konkomitanti tal-Kummissjoni tal-konformità mal-qafas ta' governanza ekonomika.

— F'Ġunju/Lulju, il-Kunsill Ewropew japprova r-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż, li jiġu adottati uffiċjalment mill-Kunsill f'Lulju, biex b'hekk jingħalaq iċ-ċiklu annwali tas-Semestru Ewropew fil-livell tal-UE.

Is-Semestru Ewropew ġie introdott fl-2011. Id-diskussjonijiet fil-livell tal-UE dwar il-politika fiskali, l-iżbilanċi makroekonomiċi, kwistjonijiet relatati mas-settur finanzjarju u r-riformi strutturali li jżidu t-tkabbir isiru b'mod konġunt matul is-Semestru Ewropew u qabel ma l-gvernijiet nazzjonali jħejju l-abbozzi ta' pjanijiet baġitarji tagħhom għas-sena ta' wara u jissottomettuhom għad-dibattitu parlamentari nazzjonali. Qabel ma jiffinalizzaw il-baġits tagħhom, l-Istati Membri taż-żona tal-euro jippreżentaw l-abbozzi tal-pjanijiet baġitarji tagħhom lill-Kummissjoni, li tagħti l-opinjoni tagħha, u lill-Grupp tal-Euro, magħmul mill-ministri tal-finanzi tal-Istati Membri taż-żona tal-euro, li jivvalutahom.

Sabiex jissaħħaħ is-settur finanzjarju, l-UE ppromwoviet unjoni bankarja (2.5.5), b'regoli u istituzzjonijiet ġodda, inklużi l-Mekkaniżmu Superviżorju Uniku, il-Mekkaniżmu Uniku ta' Riżoluzzjoni u l-awtoritajiet superviżorji Ewropej, biex tevita l-kriżijiet futuri u tiżgura li l-atturi finanzjarji jkunu regolati u sorveljati kif suppost.

Minħabba l-kriżijiet ekonomiċi u finanzjarji, bosta Stati Membri ltaqgħu ma' diffikultajiet serji fir-rigward tal-istabbiltà finanzjarja jew tas-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi tagħhom, u għalhekk talbu assistenza finanzjarja (2.5.8). L-UE rreaġixxiet billi stabbiliet diversi mekkaniżmi, inklużi l-Mekkaniżmu Ewropew ta' Stabbilizzazzjoni Finanzjarja, il-Faċilità Ewropea ta' Stabbiltà Finanzjarja u l-Mekkaniżmu Ewropew ta' Stabbiltà (MES), kif ukoll billi adottat leġiżlazzjoni li tistabbilixxi dispożizzjonijiet għall-kundizzjonalità makroekonomika marbuta mas-self mogħti lill-Istati Membri kkonċernati (ir-Regolament (UE) Nru 472/2013). Il-Faċilità Ewropea ta' Stabbiltà Finanzjarja u l-MES ġew stabbiliti permezz ta' trattati *ad hoc* lil hinn mit-Trattati tal-UE u huma regolati minn bord magħmul mill-ministri tal-finanzi tal-Istati Membri taż-żona tal-euro (għal aktar informazzjoni, ara l-analiżi fil-fond tal-Parlament Ewropew dwar il-MES).

### D. Ir-riforma tal-governanza ekonomika 2024

F'April 2024 daħal fis-seħħ qafas ġdid ta' governanza ekonomika għall-UE. Għandu l-għan li jsib bilanċ bejn l-iżgurar tas-sostenibbiltà tad-dejn u l-promozzjoni ta' tkabbir sostenibbli u inklużiv permezz tal-investiment u r-riformi, u jfittex li jtejjeb is-sjieda nazzjonali, jissimplifika r-regoli biex jitqiesu diversi sfidi fiskali u jgħaqqad it-tnaqqis tad-dejn ma' miżuri li jsaħħu t-tkabbir. Jintroduċi pjanijiet fiskali strutturali fuq terminu medju li huma proprjetà tal-pajjiż, u li jiddeskrivu l-miri għat-tnaqqis tad-dejn, ir-riformi u l-investimenti prijoritarji.

Approċċ ibbażat fuq ir-riskji jiddifferenzja t-tipi ta' sorveljanza ekonomika bbażata fuq sitwazzjonijiet fiskali, b'salvagwardji li jpoġġu lid-dejn f'perkors ta' tnaqqis jew biex id-defiċits jinżammu taħt it-3% tal-PDG. Billi jenfasizzaw it-tranżizzjonijiet ekoloġiċi u diġitali u r-reżiljenza ekonomika, il-pjanijiet jiffaċilitaw ir-riformi u l-investiment li huma kruċjali għal tnaqqis kredibbli tad-dejn. Filwaqt li joffri aktar flessibbiltà fit-tfassil tal-pjanijiet, il-qafas itejjeb l-infurzar billi jirrikjedi lill-Istati Membri jissottomettu rapporti ta' progress annwali u billi jemenda l-proċedura ta' defiċit eċċessiv u s-sanzjonijiet biex jagħmilhom aktar applikabbli. Fl-ambitu tar-regoli l-ġodda, l-Istati Membri se jkollhom jippreżentaw il-pjanijiet fiskali-strutturali nazzjonali fuq terminu medju tagħhom lill-Kummissjoni sat-30 ta' April tal-aħħar sena tal-pjan fis-seħħ.

Wara d-dħul fis-seħħ tal-qafas il-ġdid, f'Ottubru 2025 il-Kummissjoni ressqet proposti għal pakkett ta' simplifikazzjoni tal-governanza ekonomika, li bħalissa qed jiġu diskussi mill-koleġiżlaturi. Dan il-pakkett ġie ppreżentat bħala mod kif tiġi żgurata l-konsistenza f'diversi regolamenti tal-arkitettura tal-governanza ekonomika tal-UE billi jitneħħew ir-referenzi skaduti u jiġu ssimplifikati l-proċessi għas-sorveljanza makroekonomika fi żminijiet ta' kriżi. Il-Kummissjoni tipproponi wkoll bidliet fil-qafas tas-sanzjonar biex l-implimentazzjoni tas-sanzjonijiet issir aktar gradwali, f'konformità mal-prinċipji tar-riforma tal-2024.

### E. L-evoluzzjoni ulterjuri tal-Unjoni Ekonomika u Monetarja

Għaddejjin ukoll id-diskussjonijiet dwar il-futur tal-unjoni bankarja. F'Marzu 2026, il-koleġiżlaturi adottaw ir-riforma tal-qafas tal-UE għall-ġestjoni tal-kriżijiet bankarji u l-assigurazzjoni tad-depożiti biex jindirizzaw in-nuqqasijiet fir-rigward tal-fallimenti tal-banek ta' daqs medju u iżgħar u biex itejbu l-protezzjoni tad-depożitanti. Id-dibattitu dwar l-istabbiliment potenzjali ta' skema Ewropea ta' assigurazzjoni tad-depożiti – l-hekk imsejjaħ it-tielet pilastru tal-unjoni bankarja – bħalissa għadu staġnat fil-

Kunsill, filwaqt li l-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji tal-Parlament adotta l-pożizzjoni tiegħu f'April 2024.

Riforma tat-Trattat dwar il-MES, li suppost għandha tespandi s-sett ta' għodod tiegħu u tistabbilixxi garanzija ta' kontinġenza għall-Fond Uniku ta' Riżoluzzjoni, ġiet miftiehma lejn tmiem l-2021, iżda għadha ma daħlitx fis-seħħ sakemm tiġi rratifikata mill-Italja.

**F. L-atturi**

— **Il-Kunsill Ewropew:** jistabbilixxi prijoritajiet politiċi koordinati u joħroġ linji gwida fl-ogħla livell.

— **Il-Kunsill:** jadotta rakkomandazzjonijiet u deċiżjonijiet dwar proposti mill-Kummissjoni.

— **Il-Kummissjoni:** hija responsabbli mill-abbozzar ta' dawn ir-rakkomandazzjonijiet u d-deċiżjonijiet u mill-valutazzjoni tal-implimentazzjoni tagħhom.

— **L-Istati Membri:** huma responsabbli mir-rapportar nazzjonali, l-iskambji ta' informazzjoni u l-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet u d-deċiżjonijiet adottati mill-Kunsill.

— **Il-Grupp tal-Euro:** huwa magħmul mill-ministri tal-finanzi taż-żona tal-euro tal-Istati Membri, jiddiskuti kwistjonijiet relatati mal-Unjoni Ekonomika u Monetarja (UEM) u jirregola l-MES.

— **Il-Bank Ċentrali Ewropew:** jipparteċipa fid-deliberazzjonijiet tal-Grupp tal-Euro fi kwistjonijiet ta' politika monetarja jew politika dwar ir-rati tal-kambju.

— **Il-Kumitat Ekonomiku u Finanzjarju, il-Kumitat tal-Politika Ekonomika u l-Grupp ta' Ħidma tal-Grupp tal-Euro:** jagħti opinjonijiet u jħejji l-ħidma tal-Kunsill.

## IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Bid-dħul fis-seħħ tat-Trattat ta' Liżbona, il-Parlament Ewropew sar koleġiżlatur fir-rigward tal-istabbiliment tar-regoli għas-sorveljanza multilaterali (l-Artikolu 121(6) tat-TFUE). Il-Parlament Ewropew għandu wkoll rwol bħala awtorità ta' skrutinju fuq l-implimentazzjoni tal-qafas ta' governanza ekonomika. L-Artikolu 121(5) tat-TFUE jagħti mandat lill-President tal-Kunsill u lill-Kummissjoni biex jirrapportaw lill-Parlament dwar ir-riżultati tas-sorveljanza multilaterali. Huwa jirrikonoxxi b'mod espliċitu li, ladarba l-Kunsill ikun għamel ir-rakkomandazzjonijiet tiegħu pubbliċi, il-kumitat kompetenti tal-Parlament jista' jistieden lill-President tal-Kunsill għal skambju ta' fehmiet.

L-atti leġiżlattivi relatati mal-governanza ekonomika stabbilew id-Djalogu Ekonomiku. Sabiex jissaħħaħ id-djalogu bejn l-istituzzjonijiet tal-UE, b'mod partikolari l-Parlament, il-Kunsill u l-Kummissjoni, u jiġu żgurati trasparenza u responsabbiltà akbar, il-kumitati kompetenti tal-Parlament jistgħu jistiednu lill-President tal-Kunsill, lill-Kummissjoni, lill-President tal-Kunsill Ewropew jew lill-President tal-Grupp tal-Euro biex jiddiskutu d-deċiżjonijiet rispettivi tagħhom jew jippreżentaw l-attivitajiet tagħhom fil-qafas tas-Semestru Ewropew. Fil-kuntest ta' dan id-djalogu, il-Parlament jista' joffri wkoll lil Stat Membru l-opportunità li jipparteċipa fi skambju ta' fehmiet meta jkun soġġett għal deċiżjoni tal-Kunsill jew skont il-proċedura ta' defiċit eċċessiv jew il-proċedura ta'

żbilanċ eċċessiv, meta l-politiki tiegħu jonqsu milli jissodisfaw il-linji gwida fformulati mill-Kunsill jew jirriskjaw li jipperikolaw il-funzjonament tajjeb tal-Unjoni Ekonomika u Monetarja (UEM), jew meta jkun ġie sanzjonat skont il-qafas ta' governanza ekonomika.

Il-qafas rivedut ta' governanza ekonomika ġab miegħu bidliet, inkluż Djalogu Ekonomiku ġdid, fejn il-presidenti ta' xi whud mill-istituzzjonijiet u l-korpi tal-UE (il-Kunsill, il-Kummissjoni u, fejn xieraq, il-Kunsill Ewropew u l-Grupp tal-Euro) huma mistiedna jitkellmu fil-plenarja, u saħħaħ l-obbligi ta' rapportar tal-President tal-Grupp tal-Euro lill-Parlament. Ir-riforma introdućiet ukoll rekwiżiti ġodda ta' informazzjoni, li jagħtu lill-Parlament id-dritt li, mingħajr dewmien, jirċievi informazzjoni mħejjija mill-Kummissjoni fil-kuntest tal-parti preventiva tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir fuq l-istess livell tal-Kunsill.

Fil-qafas tas-Semestru Ewropew, il-Parlament jesprimi l-opinjoni tiegħu f'riżoluzzjonijiet speċifiċi, filwaqt li jqis ukoll il-kontributi miġbura matul il-Ġimgħa Parlamentari Ewropea, laqgħa dwar is-Semestru Ewropew mal-parlamenti nazzjonali, li ssir fil-bidu ta' kull sena. Lejn tmiem il-ħarifa, il-Parlament jesprimi l-opinjoni tiegħu dwar iċ-ċiklu attwali tas-Semestru Ewropew, inklużi r-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż adottati mill-Kunsill.

Il-Parlament jippromwovi l-involviment tal-parlamenti nazzjonali permezz ta' laqgħat annwali mal-membri tal-kumitati rilevanti tagħhom. Barra minn hekk, u f'konformità mal-arranġamenti legali u politiċi ta' kull Stat Membru, il-parlamenti nazzjonali għandhom ikunu involuti kif xieraq fis-Semestru Ewropew u fit-tħejjija tal-pjanijiet fiskali strutturali nazzjonali fuq terminu medju sabiex jiżdiedu t-trasparenza, is-sjieda u r-responsabbiltà tad-deċiżjonijiet li jittieħdu.

Il-Parlament esprima l-opinjoni tiegħu dwar l-evoluzzjoni possibbli tal-UEM f'diversi riżoluzzjonijiet, jiġifieri:

— ir-riżoluzzjoni dwar evoluzzjonijiet u aġġustamenti possibbli tal-istruttura istituzzjonali attwali tal-Unjoni Ewropea (Frar 2017);

— ir-riżoluzzjoni dwar it-titjib tal-funzjonament tal-Unjoni Ewropea bl-isfruttament tal-potenzjal tat-Trattat ta' Liżbona (Frar 2017);

— ir-riżoluzzjoni dwar il-kapaċità baġitarja għaż-żona tal-euro (Frar 2017);

— ir-riżoluzzjoni dwar ir-rieżami tal-qafas leġiżlattiv makroekonomiku (Lulju 2021).

Din l-iskeda informattiva hija mħejjija mill-Unità tal-Iskrutinju tal-Governanza Ekonomika u l-UEM tal-Parlament Ewropew. Għal aktar informazzjoni, żur is-sit web tal-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji tal-Parlament Ewropew.

Giacomo Loi / Ronny Mazzocchi
04/2026